

Рав. ден 16. II 1963. от 167, 1922-52.

СРЕД НАРОДА

Из спомените на Христо Лозев

След тежкото боледуване от паратиф през пролетта на 1921 г. Христо Смирненски имаше голяма нужда от продължителна почивка. По съвет на лекари ЦК на Партията го изпрати в с. Махалата, сега Марица, разположено край горното течение на река Марица, между селата Долна Баня и Радуил — където кооперация "Освобождение" беше наела дъскорезница за бичене на боров материал. Като ръководител на предприятието получих нареждане от ЦК да възложя на Христо по възможност най-лека работа, за да може да си почива.

Смирненски се зае да приема превозения груб материал и да изпраща обработения до гара Костенец.

Макар че това отнемаше на Христо доста време и разните изчисления го уморяваха, той най-акуратно изпълняваше възложената му работа, още повече че посредством нея през целия ден той беше в досег с работници от дъскорезницата и с прости селяни, които превозаха от планината трупите. Тоя не-

посредствен допир с хората от народа доставяше на Христо голямо удоволствие. Той посрещаше с широка усмивка всеки пристигнал колар.

Докато измерваше трупите, Христо намираще да каже за всеки новодошъл някоя шега или закачка, с която повдигаше самочувствието на изморения от тежкия труд селянин. А когато този селянин е някой левент момък, Христо не забравяше да подхвърли някоя шега и по адрес на любимата му.

Още първите няколко дни след пристигането си Христо спечели симпатии на почти всички работници. А те не бяха малко — едни от с. Марица и Долна Баня, а други, повечето от с. Радуил.

Вечер никой от коларите не бързаше да напусне дъскорезницата. Насядали по тропите, те жадно поглъщаха всяка дума, която Христо им казваше. Смирненски беше неизчерпаем със своите безобидни шеги — на едного ще осмее тънкозасушаните мустачки, на друго ще се при-

смее на продънените му потури, на трети ще осмее оголеното от раздераната риза рамо. . . И току виж сред смях и весели закачки някой подхвърли: Христо да издекламира стихотворение. Той не чакаше втора покана. Пъргаво скачаше върху някой боров труп и с патос декламираше. "Червените ескадрони", "Карл Либкнехт" или "Йохан". В такива случаи Христо обичаше да казва най-често стихотворението "Москва". Тогава загорелите от планинския вятър лица на возачите ставаха сериозни. И настойчиво селяните молеха Христо да им разкаже нещо за Великата октомврийска революция, за болшевиките, за Москва. На такава една непринудена среща той държа цял реферат за Съветска Русия.

Тия срещи ставаха почти всяка вечер. Понакога, увлечени в приятен разговор, сред шеги и закачки, работниците въпреки умората от дневния труд оставаха до късно в дъскорезницата, като пускаха воловете на паша в близката дъбова

гора. Насядали около голям огън в двора на дъскорезницата, те с особено внимание слушаха Христо, който с прости думи им обясняваше най-различни злободневни политически въпроси.

По тоя начин неусетно се образуваше едно постоянно ядро от десетина слушатели, предимно младежи, които старателно изучаваха марксизма чрез беседите на поета. Тия младежи от кръжока на Христо Смирненски по-после, през Септемврийското въстание, без колебание грабнаха оръжието и излязоха на откритата борба против фашистите. Едни от тях като братята Никола и Петър Капитански, Никола Стамболийски и др. дадоха живота си в неравната борба, а останалите живи като Христо Николов Муслийски, Димитър Муслийски и др. днес гледат с ентузиазъм социализма в нашата Народна република и със своя самоотвержен труд служат за пример на другите.

Училището и трудово-кооперативното земеделско стопанство в с. Радуил се гордеят със своя патрон — пролетарския поет Христо Смирненски.